

A fikció életre kél

Psyché, az áldozat

El lehet mondani — játszani Weöres Sándor bravúros stílremekét, a sosemvolt Lónyay Erzsébetről írott *Psychét* játékosan, szellemesen, frivol és kacér módon is. A Weöres pontosan adatolt *fikciója* szerint 1795. január 27. és 1831. március 25. között élt költőnő alakja ugyanis erre adja a legkézenfekvőbb lehetőséget. Psyché szökdelő temperaméntuma, fűrgé észjárása, bátor, éles nyelvű szokimondása, férfibolondító pajzansága ott bújkál a Weöres megírta életrajzában, a naplójában, a verseiben, a leveleiben.

Jónás Judit
a *Psyché* egyik jelenetében
(Kovács István felvétele)

De az a *Psyché*, akít Jónás Judit, a pécsi Nemzeti Színház művésze, a Pesti Vigadó kamaratermében most bemutat, *nem ilyen. Az a kor és a férfiak áldozata.* A koré, melyben a nő szerepe a konyha — gyerekszoba — hitvesi ágy háromszögébe volt beszorítva, s melyben a legtöbb nő ezt a beszorítottágot úgy élte meg, hogy nem is tudta, miért boldogtalan vagy elfásult, reményvesztett. Ez a *Psyché* tudja. Nem tűri a bezártságot, nem tűri emberi énje korlátozását. Egy korai emancipált nő ez a *Psyché*, s mert korán jött, csak tragikus lehet a sorsa. S tragikus ez a sors az őt körülvevő, birtokba vevő férfiak miatt is. *Erre* a *Psychére* nem mint egyenrangú, intelligens és karakteres társra van szüksége a férfinépnek, hanem csak arra kell nekik, hogy lefeküdjenek vele, gyereket csináljanak neki. S az a férfi, aki (a *Psyché*-történet egyébként valóságos szereplőjeként) *Psyché* társa lehetne, *Ungvár-*

németi Tóth László költő, soha nem lesz, nem lehet az övé.

Ez a *Psyché* áldozat. Már születésekor az, hiszen — és ez most különösen hangsúlyt kap az előadásban — *egy arisztokrata és egy cigánylány gyermeke.* És egy tragikus élet tragikus befejezéseként *Psychét* a saját férjének a lovashintója gázolja halálra.

Jónás Judit vállalkozása elismerést érdemlő. Majd' két órát van egyedül a színpadon, és végig meg tudja őrizni a figura hitelét, *életre tudja keltetni Weöres remek fikcióját.* Van hozzá színészi ereje, vannak hozzá színei, érzelmi és gondolati töltése. Magáévá tudja élni ezt a tragikus sorsú *Psychét.*